

Hedebølge! ... Ugebrev nr. 4, 30. juni 2002

Plus 17,1 grader den 28. juni og dage med mere end 5 graders varme har der været mange af lige siden vi ankom. Det er ganske usædvanligt for denne del af Grønland, hvor middeltemperaturen for juni som regel ligger omkring 1-2 graders varme og den gennemsnitlige maksimumtemperatur for hele måneden på bare 4 grader.

Resultatet kan ses på vores arme og halse: hundreder af små røde knopper! Nej, dog ikke varmeknopper, men myggestik. Det har været et sandt helvede. Disse infernalske skabninger (hvem er den vanvittige person, der har bestemt, at der skal være myg her i verden?) var fremme allerede den 14. juni eller en uge tidligere end de andre år.

Også andre har været tidligt på færde i år. Den første stenvender-rede med nyklækkede unger fandt jeg i går (stenvenderen er en stærstor broget vadefugl), og flere reder er på vej. Det betyder, at det første æg blev lagt den 3. juni, da landet var næsten helt snedækket, og mange fugle endnu ikke var ankommet. Det er blandt de tidligste ynglefund overhovedet i højarktisk Grønland. De ganske få fund af lige så tidlig æglægning har alle været fra områder længere nordpå, hvor der er mindre sne end her. Det er nemlig sådan, at det sner mindre og mindre, jo længere mod nord man kommer i Grønland, og det er først og fremmest snedækket, der bestemmer, hvornår fuglene kan komme i gang med at lægge æg.

Det er ellers ikke fordi der har været specielt lidt sne i år, at fuglene har begyndt æglægningen tidligt. Tværtimod har der været ganske tykt snelag mere end en meter i lavlandet og over seks meter i de største driver, men den var ikke mere udbredt end, normalt,, dvs. ca. 80 procent af landet var dækket den 10. juni. Resten var flader, hvor vinterens snestorme havde blæst sneen væk, så planter, insekter og fugle kunne komme tidligt i gang. Det var altså disse steder at varmen sikrede, at fuglene kunne skaffe sig al den næring i form af insekter og edderkopper, som de skulle bruge til at producere et kuld æg, som vejer næsten lige så meget som moderfuglen selv.

Både for planter, insekter og fugle er det vigtigt at komme så tidligt i gang som muligt, så afkommet kan nå at vokse sig store og stærke inden vinteren sætter ind først i september. For mange af fuglene gælder tillige, at de inden da skal have oplagret så meget fedt på kroppen, at de kan flyve nonstop til Vesteuropa, hvor de overvintrer eller tanker op endnu engang, inden de fortsætter til Vestafrika.

De små kjoever lagde også æg meget tidligt i år, men de har haft meget ringe succes med det. Rævene har nemlig tømt så godt som hver eneste rede på denne side af elven, hvor der er mindst én rævegrav med hvalpe. Der er imidlertid en ting, som rævene og kjoeverne let kan blive enige om, og det er at lemminger smager godt. Der var mange af disse hamsterstore gnavere sidste år, og vi forventede, at bestanden ville toppe i vinter eller nu i foråret, men der er noget, der tyder på, at bestanden allerede er kollapsede pga. intensiv prædation fra ræve og kjoever. Når sneen smelter, tvinges lemmingerne nemlig ud af deres lune reder under sneen, og de må da ofte tilbagelægge lange distancer oven på sneen for at nå frem til "tørt land". Jeg fulgte flere sådanne lemmingspor over flere hundrede meter, og de fleste af dem endte ved aftrykene af et par kjovefødder i sneen samt nogle få totter lemminghår og blodstænk. Godnat for denne gang!

BioBasis-assistenten, Line Kyhn, arbejder intensivt på at udrede lemmingernes liv i denne tid. Hun har bittesmå radiosendere om halsen på adskillige af dem, og hun pejler og observerer dem i timevis. Det hører vi forhåbentlig mere om i et senere ugebrev.

Nu er så godt som al sneen væk fra lavlandet. Varmen fik den til at forsvinde med rekordfart, og elvene svulmede op til frådende malstrømme. Under tøjbruddet den 8. juni nåede elven en dybde på 160 cm eller mere end en meter over mere normale tilstande, og nu under hedebølgen de sidste dage har strømmen igen været voldsom. Moskusokserne på den anden side af elven forsøger igen og igen at komme over. Det må være efter princippet om at græsset altid er grønnere på den anden side, for hvorfor skulle de ellers vove livet i den brusende elv? Op til 100 har jeg kunnet tælle under de daglige kortlægninger her fra stationen først i juni, men nu er der langt færre. Hvor de er blevet af, er ikke let at gætte, men det vil måske vise sig, når vi om et par uger forhåbentlig får gennemført en optælling af hele landområdet her fra fly.

Livet på stationen er præget af, at vi kun er fem. Her er endog meget fredeligt, men til gengæld får vi diskuteret mange af livets mere spændende detaljer. Når man hverken har radio eller fjernsyn, må man jo selv skabe lidt underholdning, og med en aldersforskel på 30 år mellem os, er der nok at tage fat på. Alt fra eksistentielle spørgsmål til rejseoplevelser fra seks kontinenter og syv verdenshave kommer på bordet. Nå, om få dage kommer der fem mand mere, og så bliver der endnu mere at tale om.

/Hans Meltofte